
МОДЕЛІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Tkaczuk I, Plec I, Szczur R.

POBUDOWA MODELU INNOWACYJNEGO ROZWOJU PRODUKCJI ROLNEJ W UKRAINIE

Przykarpacky Narodowy Uniwersytet imienia Wasyla Stefanyka,
Katedra Finansów,
76000, m. Iwano-Frankowsk, ul. Szewczenka, 57,
tel: 0342 752391,
e-mail: kfin@pu.if.ua

Streszczenie. Autorzy analizują doświadczenie państw Unii Europejskiej w kwestii rozwoju strukturalnej transformacji produkcji rolnej. Na podstawie opracowanych wyników owych doświadczeń, zaproponowano podstawowe kierunki rozwoju państwowej polityki regulatornej innowacyjnej strukturalnej transformacji rolnictwa i jego produkcji, przemysłu spożywczego oraz rynku spożywczego Ukrainy.

Słowa kluczowe: produkcja rolna, regulatorna polityka państwowa, modele rozwoju innowacyjnego, transformacja strukturalna, bilans między dziedzinami.

Tkachuk I., Shchur R., Plets' I.

BUILDING A MODEL OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL PRODUCTION IN UKRAINE

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of finance,
Shevchenko str., 57, Ivano-Frankivsk,
76018, Ukraine,
tel.: 0342752391,
e-mail: kfin@pu.if.ua

Annotation. The Authors reviewed the experience of the European Union for the structural transformation of agriculture. Based processed experience provides the main areas of regulatory policy innovation structural transformation of agricultural production, food processing and food market of Ukraine.

Key words: agricultural production, government regulations and a model of innovative development, structural transformation, interbranch balance.

Wprowadzenie. Opracowanie doświadczeń państw rozwiniętych w kwestii regulatornej polityki państwowej transformacji strukturalnej ojczyźnianej produkcji rolnej w sposób obiektywny pozwala określić podejścia do wybranej problematyki.

Produkcja rolna jest, według naszej interpretacji, całokształtem systemu rolnictwa, strefy przemysłu i przetwarzania surowców rolnych, przemysłu spożywczego, sprzedaży hurtowej i realizacji gotowych artykułów spożywczych.

W gospodarce zachodniej nieodłączną funkcją państwa jest regulowanie rynku artykułów spożywczych, która jest determinowana rozumieniem ważności tej dziedziny nie tylko dla zabezpieczenia potrzeb człowieka, lecz z punktu widzenia zabezpieczenia gospodarczej, socjalnej i politycznej stabilności społeczeństwa oraz wsparcia gospodarki

rolnej ze strony państwa w celu zmniejszenia jego uzależnienia od warunków naturalnych oraz klimatycznych.

Ważniejszą, zasadniczą podstawą regulatornej polityki państwowej w państwach rozwiniętych jest innowacyjne ukierunkowanie makroekonomicznego długoterminowego regulowania strukturalnego kształtowania czynników rozwoju rolnictwa i produkcji rolnej oraz, poprzez to, zabezpieczenie wysokiego poziomu przemysłu spożywczego.

Systemowy rozwój polityki państwowej państw rozwiniętych stwarza sprzyjające warunki dla stanowienia ponadnarodowych form jej realizacji. Na przykład, za inicjatywą Komisji Unii Europejskiej ds. gospodarki rolnej w roku 1960, Wspólnotą Europejską była przyjęta decyzja co do realizacji jedynej dla wszystkich państw – członków WE polityki rolnej. Otrzymała ona oficjalną nazwę Common Agricultural Policy (CAP), czyli Wspólna Polityka Rolna (WPR) i była skierowana na rozwiązanie problemów żywnościowych, stabilizacji światowych rynków spożywczych oraz zabezpieczenia standardów socjalnych działalności producentów rynku spożywczego [1].

Oświadczenie problemu. Celem artykułu jest badanie konceptualnych zasad formowania modelu innowacyjnego rozwoju produkcji rolnej w Ukrainie.

Wyniki.

Kształtowanie filozofii transformacji strukturalnej produkcji rolnej w Ukrainie. Analiza struktury narodowej gospodarki Ukrainy w skali jej kluczowych strukturalnych wskaźników i dynamiki świadczy o tym, że odpowiada ona proporcjom, jakie się ułożyły w państwach UE: sektor wtórny 26,7%, sektor trzeci – 71, 5%, jest to charakterystyczne dla państw postindustrialnych. W roku 2013 udział gospodarki rolnej wyniósł 8,7%, przemysłu – 16, 7%, sektor usług – 49, 3%. Zmiany na korzyść strefy usług zwiększyły się wskutek spadku przemysłu [3].

Kształtowanie się filozofii transformacji strukturalnej ojczyźnianej produkcji rolnej potrzebuje szerokiego wykorzystania i opracowania doświadczenia rozwiniętych państw świata w dokonaniu reform rynku spożywczego.

Z punktu widzenia gospodarki stosowanej, doświadczenie Polski wydaje się pożytecznym jako przykład do naśladowania w rozwiązaniu owego problemu. Jest to uwarunkowane bliskimi wspólnymi cechami sytuacji socjalno-gospodarczej na rynku produktów rolnych w Ukrainie w porównaniu z sytuacją rynku spożywczego Polski w przededniu realizacji reform strukturalnych. Ukraina i Polska są, według warunków klimatyczno-geograficznych oraz mentalnościowych, najbliższymi państwami za typem uprawiania rolnictwa. Oprócz tego, badania podsumowujące UE roku 2010 świadczą, że Polska jest liderem wśród państw Unii Europejskiej według wskaźników tempa wzrostu produkcji rolnej oraz demonstruje wysoki poziom technologicznej produkcji artykułów spożywczych [2]. Doświadczenie Polski w przeprowadzeniu transformacji strukturalnych jako jednego z kluczowych warunków ukształtowania jedynej polityki gospodarczej sektora agrarnego, daje podłoże dla oswojenia modelu innowacyjnego rozwoju rolnictwa i w Ukrainie. Przeprowadzenie systemowych strukturalnie kształtujących zmian w dziedzinie przemysłu spożywczego przewiduje dokonanie następujących zabiegów:

- kształtowanie jedynej „łańcucha” od produkowania surowców spożywczych do gotowej produkcji przemysłu spożywczego włącznie z ich końcową dostawą do konsumenta;
- budowanie struktury organizacyjnej zabezpieczenia kompleksów spożywczych (klastery), zorientowanych na współpracę z odpowiednimi instytucjami Unii Europejskiej – Fundusze Strukturalne Państw Europejskich;
- naukowe zabezpieczenie przemysłu agrarnego i rolniczego, skierowanego na kardynalne przekształcenie mechanizmu działalności instytucji naukowych, zasad wzajemnych stosunków między nimi a strefą przemysłu.

Modele innowacyjnego rozwoju rolnictwa w Ukrainie. Właśnie w ramach innowacyjnego modelu koniecznym jest stworzenie struktury venture biznesu w dziedzinie przemysłu spożywczego: centra naukowo-innowacyjne, centra naukowo-analityczne, biznes inkubatory. Ich działalność ma być ukierunkowana na jakościowy rozwój nauki w dziedzinie przemysłu spożywczego – przede wszystkim, co do ulepszenia struktury obszaru siewu, dokonanie selekcji dla wyznaczenia konsumenta końcowego, gdzie każdy rodzaj posiada paszport rejestracji państwowej z systemem danych o produktywności gatunku, wykorzystania technologii, stopnia elitarności, charakterystyk oryginału etc. Dla przeprowadzenia selekcji o wysokim stopniu jakości w hodowli zwierząt państwo zabezpiecza wszystkim, co jest dla tego niezbędne:

– zabezpieczenie technologiczne produkcji surowców rolnych, dziedziny ich przetwarzania, przemysłu spożywczego, odpowiednie sieci handlowej. Dywersyfikacja agrarnego przemysłu jest ważnym kierunkiem w innowacyjnym zabezpieczeniu przekształceń strukturalnych, przede wszystkim, przemysłowego przetwarzania surowców w miejscach jej bezpośredniego produkowania.

Cechą specyficzną innowacyjnego zabezpieczenia jest opracowanie oraz wprowadzenie programowego rozwoju docelowego dziedziny przemysłu agrarno-rolniczego. Ten kierunek działalności Unii Europejskiej był realizowany w rzeczywistości socjalno-ekonomicznego życia Polski przyjęciem ustawy z roku 2006 pt „Program rewitalizacji Gospodarczej Obszaru Delt Wisły i Zalewu Wiślanego”. Ten program ma charakter regionalny i dotyczy do strefy przemysłu agrarno-spożywczego, jest skierowany na rozwiązanie problemu poszukiwania bilansu dla rozwoju międzyregionalnego;

– zabezpieczenie finansowe zmian innowacyjnych oraz ich wprowadzenia w życie w strukturze gospodarki wiejskiej potrzebuje programowego opracowania, co jest cechą charakterystyczną i strategicznie uwarunkowaną dla nowych państw Unii Europejskiej.

Częścią ważną innowacyjnego zabezpieczenia jest efektywne kredytowanie. Instytucje UE dokonują monitoringu działalności banków komercyjnych, co do producentów klastrów spożywczych, a warunki i mechanizm kredytowania przedsiębiorstwa reglamentuje Ministerstwo Finansów. Umowa z bankami podpisuje zorganizowana struktura, której działalność jest ukierunkowana na współpracę z odpowiednimi instytucjami z UE. Taki mechanizm kredytowania uniemożliwia korupcyjne nadużycia.

Wnioski. Analiza światowego doświadczenia świadczy o tym, że preferencyjnymi kierunkami Państwowej Polityki Regulatornej innowacyjnej strukturalnej transformacji produkcji rolnej, przemysłu spożywczego oraz rynku spożywczego Ukrainy powinni zostać następujące kierunki:

1. Priorytet w inwestowaniu miejscowości wiejskich z przeniesieniem na wieś przedsiębiorstw z przetwarzania surowców rolnych i produkcji gotowych artykułów spożywczych.

2. Przejście na technologiczne, ekologiczne standardy oraz standard produkcji Unii Europejskiej, przede wszystkim, w dziedzinie przetwarzania surowców i produkcji artykułów spożywczych.

3. Stworzenie sprzyjającego instytucyjnego środowiska oraz inwestowanie w infrastrukturę transportową również ochronę środowiska, zabezpieczenie sprzyjających warunków socjalnych życia.

4. Wprowadzenie metody bilansu między dziedzinami w celu systemowego prognozowania i uwarunkowania programów kompleksowych rozwoju gospodarczego regionu z uwzględnianiem specyfiki oraz tendencji jego rozwoju światowego rynku spożywczego.

5. Opracowanie metodyki wprowadzenia programowo-docelowego planowania i składania bilansu spożywczych produktów państwa ogólnie, regionów, administracyjnych jednostek warstwy lokalnej.

6. Odmowa od zasady „szczętkowego” finansowania nauki w celu zachowania oraz podwyższenia jej potencjału w dziedzinie rolnictwa i gospodarstwa wiejskiego dla zdobycia i realizacji przewag konkurencyjnych produkcji rolnej w Ukrainie.

1. Бонковські А. Інструменти підтримки інноваційності малих і середніх підприємств: досвід Польщі та Європейського Союзу / Бонковські А., Клепка М., Матусяк К., Стшелец Є., Засядли К. – Познань, Київ, 2005.
2. Kawalko B. Dotychczasowa współpraca regionów przygranicznych Polski i Ukrainy / B. Kawalko // *Perspektywy przygranicznej współpracy polsko-ukraińskiej w świetle członkostwa Polski w Unii Europejskiej*, J. Andreasik, B. Kawalko, E. Kawecka-Wyrzykowska, J. Szlachta (red.). WSZiA, Zamość, 2003.
3. Осауленко О. Україна в цифрах у 2013 році. Статистичний збірник / Осауленко О. – Київ: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2014.

References

1. Bonkovski, A., Kleпка, M., Matusyak, K., Stshellets, Ye, and K. Zasyadly. *Instruments of support of innovative small and medium enterprises: the experience of Poland and the European Union*. Poznan, Kiev, 2005. Print.
2. Kawalko B. “The results of cooperation of border regions of Poland and Ukraine.” *Prospects of border cooperation of the Russian-Ukrainian border in the light of Polish membership in the European Union*. Ed. J. Andreasik, B. Kawalko, E. Kawecka-Wyrzykowska, J. Gentry. WSZiA, Zamosc, 2003. Print.
3. Osaulenko O. *Ukraine in numbers in 2013 year*. Kyiv: SE "Informatsiyno-analtica Agency", 2014. Print.

Рецензент:

Пилипів Н.І. – д.е.н., професор кафедри теоретичної та прикладної економіки ДВНЗ Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

УДК 338.2
ББК 65.30

Хаустова В. Є.

МОДЕЛЮВАННЯ СЦЕНАРІЇВ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОМИСЛОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Науково-дослідний центр індустріальних
проблем розвитку НАН України,
61022, м. Харків, пл. Свободи, 5,
Держпром, 7 під'їзд, 8 поверх,
тел.: 057 705-02-67,
e-mail: ndc_ipr@ukr.net

Анотація. Статтю присвячено проблемі моделювання сценаріїв реалізації промислової політики в Україні. Метою статті є побудова імітаційної моделі промислової політики в Україні та моделювання сценаріїв її реалізації. Запропоновано імітаційну модель, що призначена для моделювання різних сценаріїв та заходів промислової політики з точки зору досягнення цільових орієнтирів ефективності, відкритості, прогресивності структури промисловості, науково-технічного рівня та ефективності економіки у цілому та на її базі здійснено сценарне моделювання. За результатами